

## VIDNESBYRD

For en del af Jurek Schultz' familie gik solen ned i Auschwitz og Majdanek, hvor de blev dræbt. Selv har han under smerte fundet sin identitet i Jesus – verdens lys.

// MIDTERSIDERNE



**Traditioner  
forklares:**

**Hvorfor gå  
med Tefillin?**

// UNGE - SIDE 8



HVORFOR VI HUSKER – læs generalsekretærens klumme // SIDE 2

# israelsmissionen

NR. 3 JUNI 2011

Israelsmissionens Avis  
EVANGELIET OG  
DEN JØDISKE VERDEN  
Stiftet 1885

## Rumbula - aldrig mere

■ Rolf Gunnar Heitmann  
& Alexey Shepelev

For 70 år siden, den 30. november 1941, genlød denne nåleskov 10 km syd for Riga af skud, krig og bønner. I løbet af to dage blev mere end 25.000 jøder myrdet her. Gennet af sted af vagternes slag kom de herud til fods fra ghettoen i Riga. Nøgne og hjælpeløse blev de tvunget til at lægge sig i massegravene oven på de tidligere henrettede mænd og kvinder, børn og gamle, rige og fattige. Et nakkeskud gjorde en ende på deres liv.

I lang tid efter krigen havde stedet for massakrerne ikke på nogen måde været markeret. I 1962 anbragte en gruppe jødiske aktivister et mindesmærke af træ i Rumbula til minde om Rigas myrdede jøder. De sovjetiske myndigheder, som forbød enhver omtale af jøder på mindesmærker, fjernede det, men indvilligede i anbringelsen af et monument med en neutral tekst:

“Til minde om fascismens ofre, 1941-1944.” Til sidst blev Rumbula-mindesmærket et sted, hvor der hvert år blev afholdt mindeceremonier. Vejen derhen måtte aldrig forsvinde – af hensyn til vores fortid . . . og vores fremtid.

### Jeg sværger, at jeg vil sige sandheden

Ingen kendsgerninger og ingen statistikker kan tale højere end stemmerne fra dem, som havde set og overlevet rædslerne ved Rumbula. Frida Michelson, en Rumbula-overlevende, skrev om det i sine erindringer: “Dette er mit testamente til mit folk. Jeg sværger ved jer, som er gået til. Gravens stilhed råder her. Døden. Natten. Evigheden. Rumbula – Riga, Bikernieki, Salaspils, Klooga, Paneriai, Babi Yar, Majdanek, Treblinka, Auschwitz ... tusind og atter tusind af byer og landsbyer gennemvædet af blod ... mine tavse martyrer, gamle og spædbørn, fædre og mødre, brødre og søstre, brude og brudgomme



Menorah'en i snevejr i Rumbula-skoven – et af de glemte navne i Holocausts historie.

Den Norske Israelsmission og “Mashiah.info”, en russisk messiansk radio, har taget initiativ til en international konference under mottoet “Rumbula – aldrig mere”. Konferencen vil finde sted fra 30. september til 2. oktober i Riga, Letland. Konferencen vil fokusere på 70-året for Rumbula-massakren – et af de glemte navne i Holocausts historie.

– millioner af dræbte ... jeg hører jeres gråd og råb, jeres trampende fødder på vej mod graven, jeres sidste “Husk!”... Jeg sværger ved jeres minde, jeres blod, udgydt de grusomme steder, ved jeres aske spredt rundt om i verden, ved jeres røg fra krematoriernes skorstene. Jeg sværger over for jer: Jeg vil fortælle det hele, alt hvad jeg så, til de levende, som slog jer ihjel og forrådte jer . . . Jeres blod er i mine årer, og jeres aske slår i mit hjerte. Jeg sværger, at jeg vil sige sandheden og intet andet end sandheden.”

### Rumbula må aldrig ske igen!

Efter Holocaust blev der i mange lande givet udtryk for anger, men desværre gjorde denne bevægelse ikke noget videre indtryk på det tidligere USSR. Det jødiske samfund husker stadig disse frygtelige tider, men de kristne har ignoreret det. Det er på tide, at vi ærer dette minde – og bringer angerens rette frugt til Herren. Anger for, hvad vi – og sandsynligvis også vore fædre – ikke havde gjort. Dengang tav mange mennesker simpelthen. Nu, da antisemitismen tager til i mange

lande, også Letland, deltager vi endnu en gang ved vores tavshed og manglende besindelse på fortiden i den tragedie, som overgik jøderne i Rumbula. Det er vigtigt, at folk møder Bibelens klare lære om antisemitismens falskhed! Uanset hvilket land vi lever i, bør vi samles og sige over for Gud og verden: Rumbula må aldrig ske igen!

Nærmere information om konferencen kan fås ved henvendelse til [post@israelmissionen.no](mailto:post@israelmissionen.no)

Israelsmissionens årsmøde 2011 blev afholdt i Christianskirken i Århus. Over 100 venner af arbejdet var mødt frem. Landsstyremedlem Jørgen Hedager Nielsen havde sin notesblok med. Her skriver han om, hvad Christian Rasmussen, præst i Jaffo, fortalte i et af sine indlæg. Se mere på [www.israel.dk](http://www.israel.dk).

## JEG HAR LÆRT EN RABBINER AT KENDE

Jeg har lært en rabbiner at kende. Rabbinerens synagoge ligger ligesom vores kirke i et område, hvor der er en del fattige. Han ville gerne snakke med os om det arbejde, vi gør for dem, der har brug for hjælp og støtte. Måske

kunne vi endda lave noget samarbejde om et socialt projekt.

Så en dag ringede rabbineren og spurgte, om jeg ville komme og tale i hans synagoge. Jeg bad ham om lige at gentage det. Og så sagde jeg naturligvis straks ja, men ikke uden bæven.

Det var netop kommet frem i medierne, at paven i en ny bog slår fast, at det ikke var jøderne, der dræbte Jesus. Rabbineren ville have mig til at sige noget om, hvordan kristne ser på jøderne. Gennem det meste af kirkehistorien har vi kristne forfulgt jøderne, så det var ikke noget let emne.

Det er vanskeligt for en jøde at



Christian Rasmussen taler i synagoge - med tolk til hebraisk.

lytte til en kristen, der fortæller om Jesus. Vi må indrømme, at kristne gennem historien ofte har været en hindring for, at jøderne kunne

møde Jesus. Jesus var jøde, og jeg prøvede at fortælle dem i synagogen, at det er vanvittigt at være antisemit, når man tilbyder en jøde. Men nazister dræbte jøder i Jesu navn, og jøderne er ofte blevet forfulgt af kirken med den begrundelse, at de var Kristusmordere. Mange jøder forbinder noget meget negativt med Jesus. Derfor kan vi kun vidne om Jesus med stor ydmyghed.

### Hvem har ansvaret for Jesu død?

Det var meget stort for mig at kunne henvise til Esajas 53,10 for at besvare spørgsmålet om, hvem der har ansvaret for Jesu død:

Det var Herrens vilje at knuse ham med sygdom. Når hans liv er bragt som skyldoffer, ser han afkom og får et langt liv, og Herrens vilje lykkes ved ham.

Det handler om Messias, som er den frelser, Gud har lovet, og som jøderne venter på. Det var Herrens vilje at knuse ham. Romerne havde den politiske magt, og de ledende jøder piskede en stemning op mod Jesus, men det var Herrens vilje. Det er Guds ansvar, at Jesus døde – og det er hans ære. Jesus gik frivilligt ind i det, fordi det var nødvendigt. Han ville være frelser både for jøder og hedninger.

MOTTO: “...Jeg beder af hele mit hjerte til Gud om at jøderne må blive frelst” (Rom 10,1)



## KLUMMEN

Generalsekretæren har ordet

## Hvad vi husker og hvorfor vi husker

I dette nummer af Avisen er der en invitation til at deltage i en international konference i Riga i Letland. Anledningen er, at det i år er 70 år siden 25.000 jøder – på blot to dage – blev massakreret i Rumbula, en skov nær Riga i Letland, skudt én for én i baghovedet, mens de lå oven på dem, der få minutter før var blevet skudt, stadigt varme og ikke alle døde!

Bodil F. Skjøtt



Den første gruppe blev skudt 30. november; de sidste den 8. december. Dermed var ghettoen i Riga tømt.

I Den Danske Israelsmissions formålsparagraf hedder det som pkt. 4, at vores formål er "at modvirke og bekæmpe antisemitisme under enhver form". Det kan og skal gøres på mange måder. En af dem er at fortælle historien om, hvad antisemitisme har ført til og derfor kan føre til, med det formål at vi må kunne få øje på og kæmpe imod de former for antisemitisme, som findes i vores egen tid.

### Mindedage for Holocaust

Siden 1951 har den 27. nisan i den jødiske kalender været markeret som Yom haShoah, en mindedag for Holocaust. I år faldt dagen på den 2. maj. Den 27. nisan er valgt, fordi det er dagen for opstanden i Warszawas ghetto i 1943. Fra solnedgang søndag aften til mandag aften blev dagen markeret i Israel på en række forskellige måder, bl.a. en to minutter lang sirene, hvor alle – uanset hvor de befinder sig – står stille. Hele samfundet bliver som et billede, der "fryser" eller låses fast. Ikke for at erindringen om det, som skete, skal blive et statisk billede af fortiden. Det er aldrig formålet med at huske. Historien skal vi have med os som en rettesnor – og en dynamisk udfordring for fremtiden og for dagen i dag.

I 2005 udnævnte FN den 27. januar til at være international Holocaust-dag,

en dag som også markeres i Danmark. Mange lande gjorde det allerede før 2005, for det er datoen for de allieredes befrielse af Auschwitz-Birkenau lejren, den største af nazisternes udryddelseslejre under Anden Verdenskrig. Den danske Auschwitz-dag fokuserer på Holocaust og folkedrab i det hele taget og ikke kun antisemitisme og det jødiske Holocaust. Det er godt, for desværre lever vi i en verden, hvor folkedrab hverken er begrænset til jøder eller til fortiden. Det rammer også andre folkegrupper, og det rammer stadigvæk i dag.

### Lad os huske hvorfor vi skal huske

Men som Israelsmission har vi en særlig opgave i at tale og handle imod den antisemitisme, som fortsat findes, om end den tager sig anderledes ud. Derfor er det vigtigt at huske, og derfor fortæller vi om den kommende konference i Riga, "Rumbula – aldrig igen". Men lad os altid huske, hvorfor vi skal huske. Ikke for at fastfryse et billede af fortidens ondskab eller legitimere det samme i nutiden. Erindringer kan gøre os til fortidens fanger, og det gavner ingen. Heller ikke dem, som blev fortidens ofre. Men vi kan, fordi vi husker, måske gøre en forskel for fremtidens potentielle ofre for had og folkemord. Vores, Israelsmissions, opgave er at gøre det i forhold til det jødiske folk.



Vi kan – fordi vi husker – måske gøre en forskel for fremtidens potentielle ofre for had og folkemord. Her mindestene fra Rumbula.

## ANDAGT

Et ord med på vejen

## Se, din konge kommer til dig

I Dommerbogen ser vi en masse frafald. Et af de værste frafalds-eksempler finder vi i kapitel 19, hvor en levit og hans kone er på rejse og overnatter i en af benjaminitternes byer hos en gæstfri familie. Nattero får de dog ikke, for byens mænd stimler sammen om huset i ren Sodoma og Gomorra-stil; de vil forlyste sig med levitten.

Jakob Højlund, volontør ved Immanuelkirken, Jaffo



Husets ejer kommer så levitten til undsætning ved "modigt" at tilbyde mændene sin jomfruelige datter. Hende kan de forlyste sig med i stedet, men nej, mændene vil have levitten. Som den "ydmyge og offervillige" mand, levitten er, giver han da mændene sin kone, som de i stor taknemlighed voldtager natten lang og efterlader død på dørtærskelen. Meget sigende afsluttes Dommerbogen med: "På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde, hvad han fandt for godt" (Dom 21,25). Og lad mig tilføje: Sådant må det nødvendigvis være, når kongen, den øverste værdisætter, mangler.

### Hvis Gud er død er alt tilladt

Den russiske forfatter, Dostojevskij, sagde, at hvis Gud er død, så er alt tilladt. Uden Gud bliver al etik relativ, for ingen mennesker har objektiv ret til at skelne mellem ret og galt.

Men behovet for en konge stikker dybere end det etiske lag, for selv med retledning gik det galt for israelitterne. Samson var fx på skøgebesøg, og vi er ikke bedre i dag. For mit eget vedkommende kunne jeg nævne et hav af oprør mod Gud, så meget, at jeg helst ikke tænker over det. Det gør ganske enkelt for ondt, pinligt ondt – jeg ved jo

udmærket godt, hvad jeg egentlig skulle have gjort.

Men:

"Bryd ud i jubel, Zions datter, råb af fryd, Jerusalems datter! Se, din konge kommer til dig, retfærdig og sejrrig, sagtmødt, ridende på et æsel, på en æselhoppes føle" (Zak 9,9).

### Kongen kom

Han kommer! – med retledning og etik? Ja, for så vidt, men hans komme bebuder i virkeligheden noget endnu glædeligere: Endelig retfærdighed og sejr. En retfærdighed og sejr, som giver mig modet til at erkende og bekende mit oprør mod Gud og den efterfølgelse, jeg simpelthen ikke magter. Han kom og fastholdt den gudgivne lov og ret, men stoppede heldigvis ikke der. I så fald havde Samson og jeg været på den!

Han gik endnu længere: han gav os retfærdighed og sejr.

Livet uden konge er dybest set forfærdeligt. Den enkelte er overladt til sig selv, til fare for sig selv og i fare for andre. Håb er der intet af. Men kongen kom, og så kan det godt være, at vi stadig præsterer det ene oprør efter det andet, men med hans triumf for øje har vi håb: Vi er ikke længere på vej mod afgrunden, men vandrer i hans sejrrige favntag.

## ØKONOMI

## EVANGELIET TILBAGE TIL JØDERNE

Evangeliet er gratis, men det koster penge at drive mission. Med din støtte er du med til at bringe evangeliet tilbage til Guds ejendomsfolk.

Israelsmissions budget for 2011 er på 3.279.000 kr. Heraf er det budgetteret med 1.730.000 kr. som gaver. Per 1. maj er i gaver indkommet 437.786 kroner, hvilket svarer til 25% af de budgetterede gaver. Hjælp os med at give mosaikken fuld farve!



WEB // Mere om årsmødet på [www.israel.dk](http://www.israel.dk)

### Sekretariatet

Ydre Missions Hus  
Nørregade 14 • 6070 Christiansfeld • Tlf. 7456 2233

Generalsekretær Bodil F. Skjøtt  
Tlf. 7356 1276 • Mobil 2371 8264  
E-mail: [general@israel.dk](mailto:general@israel.dk)

Kontorassistent Jeanette Wind  
E-mail: [kontor@israel.dk](mailto:kontor@israel.dk)  
Girokonto 305-4500  
Bankkonto: Reg. nr. 9743 konto nr. 0003054500  
Hjemmeside: [www.israel.dk](http://www.israel.dk)

Ungdomssekretær - se side 8

### Landsstyret

Formand Teol. dr. Kai Kjær-Hansen  
Tlf. 8622 6470 • E-mail: [kkh@israel.dk](mailto:kkh@israel.dk)

Næstformand Sognepræst Peter Ø. Jacobsen  
Tlf. 7592 0121 • E-mail: [poej@km.dk](mailto:poej@km.dk)

FU-medlem Redaktionel medarbejder IMT  
Jørgen Hedager Nielsen  
Tlf. 7586 1221 • E-mail: [hedager@nielsen.mail.dk](mailto:hedager@nielsen.mail.dk)

Konsulent Bent Jakobsen  
Tlf. 7594 2991 • E-mail: [herdisogbent@gmail.com](mailto:herdisogbent@gmail.com)

Familiebehandler Merete Pihl Konrad  
Tlf. 22723363  
E-mail: [meretepihljacobsen@googlemail.com](mailto:meretepihljacobsen@googlemail.com)

Administrator og præst Sten Nielsen  
Tlf. 4028 6452 • E-mail: [mie.sten@privat.dk](mailto:mie.sten@privat.dk)

Cand.mag. Arne Hougaard Pedersen  
Tlf. 2259 0733  
• E-mail: [hougaardpedersen@gmail.com](mailto:hougaardpedersen@gmail.com)

Sognepræst Heinrich W. Pedersen  
Tlf. 7588 3012 • E-mail: [hwpe@km.dk](mailto:hwpe@km.dk)

### GODT SAGT

Hvor man brænder bøger, begynder man også snart at brænde mennesker. «

Heinrich Heine,  
tysk forfatter og journalist,  
1820



EN JØDISK KVINDES VEJ TIL JESUS



# Vejen fra mørke til lys

■ Orit, Haifa

Jeg hedder Orit. Jeg blev født i havnebyen Haifa i Israel den aften, det første hannukah-lys blev tændt. Mine forældre gav mig derfor navnet Orit, som betyder "lys".

Mine forældre kom til Israel hver for sig under indvandningsbølgen af unge marokkanere omkring 1950. For min far var det at komme til landet og bosætte sig der en drøm, der gik i opfyldelse.

Min farfar var kantor i en synagoge, så jeg blev opdraget i en jødisk religiøs tradition. Jeg elskede min bedstefar, som plejede at tage os med til synagogen på sabbatten og til højtidene.

## Arabiske naboer

Da jeg var syv år gammel, måtte vores familie flytte til en lille lejlighed i et kvarter, hvor der fortrinsvis boede arabere. Vi boede der i omkring syv år. Det var en af de bedste perioder i mit liv, og jeg lærte mine arabiske naboers kultur, madtraditioner og sprog at kende. Under Yom Kippur-krigen

var der kun én anden familie som vores, der boede midt i denne store arabiske befolkning. Naboerne tog sig af os, som om vi var deres egne slægtninge.

## Nonner og krucifiks

I nærheden af vort hjem var der en katolsk kirke, som altid virkede tiltrækkende på mig. Jeg husker, at jeg betragtede nonnerne og krucifikset med undren, men jeg vidste, at dette ikke var noget for os jøder.

En dag råbte et af børnene i nabolaget, at jeg havde dræbt hans Gud. Jeg forstod ikke, hvad han mente. Hvilken gud snakkede han om? Jeg husker, at min mor fortalte mig, at den person, der blev korsfæstet, var Jesus, og at vi jøder havde dræbt ham. Men hvorfor dræbte vi ham? Og hvad skulle jeg gøre? Som tiden gik, begyndte jeg at studere

jødisk historie i skolen og også på egen hånd. Jeg blev klar over, at det var noget, der lå uden for min fatteevne, men jeg forstod ikke, hvorfor lige det jødiske folk fik skylden for dette.

## Frygt for det okkulte

En aften kom to kvinder fra Jehovas Vidner hjem til os. De advarede mig om, at hvis ikke jeg "kom til tro", ville min sjæl tilhøre Satan. Fra den dag begyndte jeg at frygte mørket – og naturligvis også Djævelen. Omsider holdt de op med at komme hjem til os, men jeg beskæftigede mig mere og mere med astrologiens og det okkultes verden. Jeg var bange for det, men samtidig fascinerede det mig. Gud var langt borte. Jeg begyndte mere og mere at henvende mig til afdøde rabbinere i stedet for at påkalde Guds navn.

## Ungdomsmøder

En dag inviterede min venindes mor mig med til en ungdomsklub, der lå i nærheden. Jeg spurgte, om de også var Jehovas Vidner, men hun sagde, at dette var

noget andet. Vi undgik altid selskaber og klubber og den slags, men jeg tænkte, at da de både ville hente og bringe mig, ville mine forældre måske føle sig trygge ved det. Så en gang om måneden kom denne her nordmand, som hed Håvard, og hentede mig til ungdomsmøde i Beit Eliahu-menigheden og kørte mig hjem bagefter. Jeg kunne godt lide at være sammen med de andre teenagere. I den gruppe mødte jeg første gang den messianske tro. Jeg elskede at lytte til undervisningen, men i mit hjerte var mine åndelige øjne dækket af et slør.

## Ville ikke have noget med Yeshua at gøre

Jeg havde en åndelig tørst, men vidste ikke, hvordan jeg skulle få den stillet. Min mor fortalte mig om nogle kolleger på hendes arbejdsplads, der troede på Yeshua (Jesus). Jeg sagde til hende: "Jeg vil ikke have noget med Yeshua at gøre. Dette er absolut ikke noget for mig. Vi er jøder, og det er

Afsluttes på s. 6

"Studier i kontekst" er navnet på Caspari Centers internationale studieprogrammer. Det henlyder til det faktum, at vi her i Israel på en unik måde kan studere særligt de bibelske skrifter i de omgivelser, hvor de hører hjemme.

## Teologi på norsk



■ Jakob Wilms Nielsen,  
Caspari Center, Jerusalem

Vi udbyder forskellige kurser af varierende varighed og med forskelligt fokus. Vi har et program for individuelle studerende, hvor vi kan hjælpe med at sammensætte et ophold i Israel skræddersyet til den enkeltes personlige studier og interesser. Ud over det kører vi programmer for grupper, gerne i samarbejde med uddannelsesinstitutioner i udlandet.

## Tekster fik nyt liv

Umiddelbart før påske havde vi det første program af denne type i samarbejde med Menighedsfakultetet i Oslo (MF). Kurset er et fire ugers fordybelseskursus i henholdsvis Det Nye og Det Gamle Testamente. Interessen for kurset var stor, og allerede en måned før deadline var kurset fuldttegnet. Det var første gang, vi kørte dette kursus, og vi var derfor spændt på forløbet og havde brugt meget tid på forberedelse og tilrettelæggelse.

Kurset var opbygget med to uger i Jerusalem med et undervisningsmodul og et ekskursionsmodul om dagen, en uge med ekskursioner rundt i Israel, og sidst en uges selvstudium på Caspari Centers nye bibliotek.

Kurset var en stor succes, og som nogle af højdepunkterne nævnte studenterne i deres evalueringer særligt foredraget med Jerome Murphy O'Connor (forfatter til "The Oxford Archaeological Guide to the Holy Land"), mødet med en

jødisk rabbiner, besøg på det palæstinensiske befrielsesteologiske center Sabeel og ekskursioner til Gamla, Nazareth Village og til Herodion med Ehud Netzers assistent som guide. Manges oplevelse var også, at Bibelens tekster fik nyt liv efter besøg i de ruiner og på de steder, som udgjorde bagtæppet for flere af de bibelske beretninger.

## 21 ambassadører for Israelsmission

Men kurset var også en succes set fra et andet perspektiv. Her fik vi en unik mulighed for at præsentere Caspari Centers arbejde og vision for 21 potentielle kirkeledere i den norske kirke.

Mission er ikke længere kun en bevægelse, som går fra os til andre, men i ligeså høj grad os, som bliver beriget i mødet med andre. Det, tror jeg, var studenternes oplevelse i mødet med Bibelens land og folk og ikke mindst i mødet med den fremvoksende messianske bevægelse.

Kurset blev et studie i kontekst; i de bibelske skrifers oprindelige omgivelser. Men vi håber, at også mødet med den messianske bevægelse og den udfordring de har i at præsentere evangeliet relevant og vedkommende for deres eget folk i dag, har gjort noget ved studenterne. Og at det derfor var 21 ambassadører for Israelsmission, som før påske vendte tilbage til Norge.

## Udsendinge

### Jaffo

Lisbeth og Christian Rasmussen  
Immanuel Church • Rehov Be'er Hofman 15,  
P.O. Box 1783 • Tel Aviv 61016 • Israel  
Tlf.: +972 3 682 0654 • Fax: +972 3 682 6409  
E-mail: rasmussen@israel.dk

### Jerusalem

Jakob Wilms Nielsen  
Den Danske Kirke • Bar Kockba Street 91/5  
IL-Jerusalem 97892 • Tlf. +972 77 5324 254  
E-mail: jakobwn@israel.dk

## Volontørkoordinator i Israel

Lise Bach Nielsen • lisebn@israel.dk

## Volontør Caspari Center

Leah Skov Pedersen • leap2300@yahoo.dk

## Volontører i Jaffo

Laura og Jakob Højlund • E-mail: nordmand2003@yahoo.dk  
Mette og Thomas Berg -Juul  
E-mail: merete\_berg@stofanet.dk

## Musalaha

Louise Vibjerg Thomsen • louise\_v\_thomsen@hotmail.com

## Avisen

### 'Evangeliet og den jødiske verden'

Oplag: 5.000 • ISSN 0907-2314  
Eftertryk tilladt ved kildeangivelse

### Redaktion

Birger Petterson  
Bodil F. Skjøtt  
Kai Kjær-Hansen (ansv. for siderne 1-6)  
Box 11, 8520 Lystrup • Tlf. 8622 6470  
E-mail: dimavis@israel.dk

Adresseændring meddeles til Post Danmarks lokale postkontor, hvor efter Israelsmissionens Avis automatisk bliver sendt til den nye adresse i Danmark. Ved flytning til udlandet, Færøerne og Grønland meddeles flytning til Israelsmissionen.

### Layout:

Orla F. Møller, Mission Afrika  
Tryk: Vinderup Bogtrykkeri a/s,



# VI HUSKER

Holocaust

## Theresienstadt og kristne af jødisk herkomst

■ Kai Kjær-Hansen

Over 140.000 jøder blev fra slutningen af 1941 og til begyndelsen af 1945 sendt til Theresienstadt. Af nazisterne blev byen fremstillet som en slags "ældreghetto" for særligt udvalgte og prominente jøder. Kendsgerningen er, at dette "alderdomshjem" for omkring 88.000 jøder fungerede som en overgangslejr til dødslejren Auschwitz-Birkenau.

Omkring 33.000 døde i selve ghettoen. Da det hele var overstået og ghettoen befriet den 8. maj 1945, var der omkring 19.000 overlevende.

Theresienstadt blev styret af et jødisk ældsteråd, altså havde en selvforvaltning, hvilket naturligvis ikke betød, at man havde frihed til at gøre, hvad man ville, men at man skulle få tingene til at fungere og udføre tyske ordrer – med alle de kompromisser det indebar.

Blandt dem, der døde i Theresienstadt eller blev deporteret fra Theresienstadt til dødslejren Auschwitz eller som overlevede rædslerne i Theresienstadt, var personer, som var kristne af jødisk herkomst. Fristelsen for – i dag – at kalde dem "messianske jøder" ligger lige for. Men dette svarer ikke til deres egen selvforståelse. De følte sig – sammen med de fleste andre jøder i Tyskland – som tyskere; men i modsætning til andre tyske jøder var de overgået til den kristne tro, nogle af overbevisning og andre af pragmatiske grunde. Spørgsmålet om, hvordan man som Jesus-troende jøde bevarer en jødisk identitet, et spørgsmål som optager mange messianske jøder i dag, var ikke deres. De var blevet kristne. Men i Theresienstadt delte de skæbne med "mosaiske" jøder. I nazisternes øjne eliminerede deres kristne tro ikke deres jødiskhed.

Blandt sådanne var Arthur Goldschmidt, som stiftede en evangelisk menighed i Theresienstadt.

### Arthur Goldschmidt – stifteren af den evangeliske menighed

Arthur Goldschmidts forældre var overgået til kristen tro i 1858. Selv var han født i 1873.

Han måtte nedlægge sit embede som dommer i Hamborg i 1933, hvorefter han helligede sig sin hobby som kunstmaler. I juni 1942 døde hans hustru Kitty, som var døbt jøde. Den protestantiske præst i byen nægtede at begrave hende på kirkegården, da fru Goldschmidt ikke var "arier". En måned efter blev Goldschmidt deporteret til Theresienstadt. Her stiftede han en evangelisk menighed, for hvilken han var prædikant og sjælesørger. Han overlevede i ghettoen. Inden han døde i februar 1947 nedskrev han historien om den evangeliske menighed i Theresienstadt, som blev udgivet i 1948.

Første søndag i ghettoen finder Goldschmidt og en anden sammen på et loftsrum og læser i Det Nye Testamente, som han har medbragt. Rygtet spredes. Andre slutter sig til kredsene de efterfølgende søndage. Men man må ikke uden tilladelse lave forsamlinger med over 20 personer. Han ved godt, at administrationen sandsynligvis ikke vil acceptere dannelsen af en kristen menighed i en jødisk by, og uden det jødiske råds godkendelse kunne han ikke gå videre.

Hvad skulle han gøre?

Læs videre i højrespalten på side 5.

Mange mennesker har fotografier og pænt indrammede billeder af deres slægtninge. Et helt billedgalleri pryder væggene i deres hjem. Mange kan ved hjælp af et stamtræ spore deres familie og slægt gennem flere århundreder, og jeg misunder dem. Det har jeg aldrig haft. Mit livstræ blev brændt i krematorieovnene i Auschwitz.

# Auschwitz - min livsvarige depression



■ Af Jurek Schulz,  
Amzi Focus Israel, Hamburg

Dybt i min sjæl er der et skjult sted, en mørk enecelle. Selv som barn oplevede jeg denne dybe fortvivelse. Mens jeg var ung, forsøgte jeg at undslippe denne fortvivelse; jeg var fjendtlig over for mennesker og meget selvdestruktiv. Som voksen forsøgte jeg i årevis at undslippe denne frygtelige følelse af hjælpeløshed. Og i dag? Jeg er taknemmelig mod Gud for, at jeg har lært at leve med denne livsvarige depression på grund af Auschwitz.

### Min rejse tilbage i tiden

Under den europæiske LCJE-konference i Krakow i november 2010 havde jeg mulighed for at besøge byen Krakow for anden gang i mit liv. Det var også muligt for mig at besøge Auschwitz og Birkenau. For mig personlig er Auschwitz meget følelsesladet på grund af mine slægtninges skæbne. Auschwitz har formet og påvirket min rejse gennem livet. Mindet om den største udrettelse af liv i menneskehedens historie synker imidlertid mere og mere ned i glemslen hos de fleste.

Min far blev født ind i en typisk polsk-jødisk middelklassefamilie. Min bedstefar, Jacob Ben Menachem Koptschak, blev født i Warszawa i 1882; min bedstemor, Hinda Marim (født Gershon), blev født i Krakow i 1891. De blev gift i 1911. Jacob Koptschak

blev ordineret som rabbiner og drev sit eget hestestutteri i Krakow. Det unge par fik fem børn: Ruben, Aron, Regina, David og Sara. Hindas forældre, Gershon og Rachel, boede også i Krakow. Med hjælp fra administrationen ved den jødiske begravningsplads fandt jeg i november 2010 navnene på to medlemmer af Gershon-familien.

» I Warszawa havde han adskillige barberstuer ... I dødslejren skulle han barbære håret af de nyankomne, før de blev sendt i døden.

Disse navne er det eneste tilbageværende bevis på eksistensen af min familie i

Krakow. Senere etablerede de to unge brødre sig som frisører, og snart havde de adskillige barberstuer i Warszawa.

### Invasjonen

Helvede brød løs, da tyske tropper invaderede Polen den 1. september 1939. Den 6. september begyndte tilintetgørelsen af jøderne. Jacob og Hinda blev skudt for øjnene af deres familie i gården med hestestaldene. For Hindas forældre (Gershon og Rachel) og tre af deres børn, Aron, Regina og Sara, var dette begyndelsen på den proces, der begyndte med fratagelsen af deres ejendom, ydmygelse, internering i en ghetto og endte i koncentrationslejr, hvor de blev ombragt i gaskamrene i Majdanek og Auschwitz. Ruben og David gik under jorden i Warszawa, men mistede efter nogen tid forbindelsen med hinanden. Endnu i dag ved ingen, hvad der blev af David. Ruben tilsluttede sig den polsk-jødiske modstandsbevægelse, men han endte

alt for hurtigt som russisk krigsfange. Igen undslap han og gik under jorden, men endte alligevel til sidst i Auschwitz. I dødslejren skulle han barbære håret af de nyankomne, før de blev sendt i døden.

Ved befrielsen af Auschwitz i januar 1945 var Ruben, min far, 31 år gammel. Han var eneste overlevende medlem af sin store familie. Han blev sendt til en lejr i Sydtykland for "displaced persons" (flygtninge uden hjemsted) – en status han havde hele livet. Mange år senere mødte han min mor i det sydlige Tyskland. Hendes barndom var blevet levet i skyggen af frygt for hungersnød og død i Berlin. Før krigen var hun som lille pige blevet udsat for latterliggørelse af sine ariske skolekammerater. Sammen med sin mor, der var fra Litauen, måtte hun kæmpe mod sulten og for at overleve i de uendelige nætter med bombeangreb på Berlin. Disse to mennesker, der var traumatiseret af krigen og var blevet



Holocaust-skulpture ved Yad Vashem-museet i Jerusalem.





DENNE BUNDLØSE SORG OG UBESKRIVELIGE RÆDSEL ER DET MØRKE RUM INDEN I MIG, MIN ENECELLE. JEG BRINGER SJÆLDENT DETTE UD I LYSET; DET ER FØRSTE GANG, JEG HAR SKREVET OM MINE FØLELSER.

revet op med rode fra deres hjemstavn, havde mod nok til at bygge en ny fremtid.

#### Et nyt liv

Jeg blev født tolv år efter krigen. Vi boede i Frankfurt am Main i en lejlighed i et socialt boligbyggeri med ét soveværelse. Vi boede fire mennesker på 52 kvadratmeter! I vores ejendom var der otte andre jødiske familier foruden en sigøjnerfamilie. De fleste af de voksne var overlevende fra kz-lejre i Østeuropa. Med numre fra kz-lejrene tatoveret på armene kæmpede disse overlevende for en normal dagligdag i deres jødiske sammenhænge, selv om trappegangen genlød af frygtelige skrig og mæridtsagtig smerte om natten. Rabbineren kunne kun gå ved hjælp af krykker. Der var en permanent atmosfære af angst og mistro. Da 1960'erne endte, oplevede vi antisemitiske angreb; igen blev vi chikaneret, fordi vi var jøder, selv om vi gjorde os umage for at leve et normalt liv. Nogle blev drevet til total fortvivelse af dette.

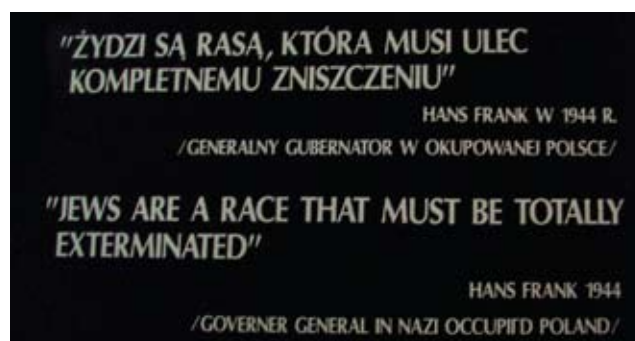
Min barndom og ungdom blev ikke desto mindre positivt præget af det jødiske samfund. Jeg husker stadig den tid som meget dejlig. Ingen af os havde nogen slægtninge, men så blev andre "bedste-

mor" og "bedstefar" eller "onkel" og "tante" for os. Vi oplevede kærlighed og forståelse. Under synagogegudstjenesten fik vi børn altid slik eller penge.

#### En ny begyndelse

Da jeg fyldte 15, blev jeg mekaniker. Senere rejste jeg på de syv have som maskinist. I en havn i Frankrig fik jeg for første gang i mit liv et Ny Testamente. Jeg begyndte hemmeligt om bord på skibet at læse det, men var flov over min nysgerrighed. I synagogen havde jeg lært, at der er en levende Gud i himlen. Abrahams, Isaks og Jakobs Gud og profeternes og Moses' Gud – ham kendte jeg! Pludselig læste jeg om noget, jeg aldrig før havde hørt om. Jeg læste om jøden Jesus, Guds søn, de jødiske disciple, undergøringerne i det forjættede land. Før havde jeg kun kendt Jesus som de kristnes Gud, og de var jo i bund og grund antisemitter. For mig var Auschwitz døbt menneskers, kirkemedlemmers, værk. Men da jeg læste Det Nye Testamente, blev jeg på en eller anden måde tiltrukket af Jesus som person. Jeg blev overrasket og fascineret af ham.

Da jeg var ung, distance-rede jeg mig fra det jødiske samfund og levede i assimilation og undlod at skille



"Jøderne er en race, der må udryddes fuldstændigt." Hans Frank, 1944. Generalguvernør i det nazi-okkuperede Polen.

mig ud fra mine omgivelser. Samtidig var jeg som et blad i vinden, uden mål i livet. I disse "omflakkende" år blev en masse synd og skyld dynget på mig. Da jeg fik chancen for at blive en del af et kristent bofællesskab, slog jeg til og blev en del af det projekt. Fællesskabet bestod af to kvinder, en messiansk jøde og en kristen. Begge havde lidt under det nazistiske styre. Deres kærlighed til Jesus opmuntrede mig til at følge deres forbillede. Gennem dem lærte jeg mere om de gode nyheder i hele Bibelen. Jeg begyndte at få en dybere forståelse af Jesu betydning. En dag, efter at vi havde læst det daglige stykke fra Bibelen, erfarede jeg bevidst tilgivelsen af mine synder. Jeg fik en fred, en shalom, som jeg ikke før havde kendt – jeg var født på ny.

#### En meningsfuld tjeneste

Efter den erfaring studerede jeg pædagogik og teologi. I syv år arbejdede jeg i ledelsen af en kristen menighed. Derefter arbejdede jeg som leder af et rehabiliteringscenter for narkomaner. Det har altid været vigtigt for mig at hjælpe kristne til at blive bevidst om alle former for antijudaisme

og antisemitisme. Da man i det tredje riges Tyskland havde gjort Jesus til "arier", kunne ingen jøder føle sig sikker – ikke engang døbt jøder. Derfor har jeg set det som min opgave at hjælpe kristne til at opdage kristendommens jødiske beskaffenhed. Jo bedre kirken forstår jøden Jesus og hans jødiske budskab, jo mere kommer den tilbage til de rødder, den engang afskar sig fra.

I ni år har jeg arbejdet på fuld tid for AMZI ([www.amzi.org](http://www.amzi.org)). Denne organisation støtter, udvikler og underviser om den globale messianske bevægelse. Jeg har mulighed for at informere andre om den messianske drivkraft i kirker og menigheder. Ved at udføre mit jødisk-messianske arbejde er jeg i stand til at overvinde depressionen forårsaget af Auschwitz. Det er mit håb, at mange flere kristne må blive klar over, at den messianske jøde er deres broder, og at jøder må opdage, at jøden Jesus er deres Messias. Han alene kan give os basis for en ny gensidig forståelse mellem jøder og kristne, og han alene kan række hånden ud til den enhed, som vi alle så desperat behøver.

## VI HUSKER

Holocaust

# Menigheden i Theresienstadt

Goldschmidt fortæller: "Jeg henvendte mig ikke desto mindre til hr. Edelstein, som var leder af det jødiske råd, og beskrev situationen for ham. Da han hørte, at en evangelisk menighed allerede var blevet dannet, var han forbløffet, men også fuld af forståelse. Den gode Gud er jo den samme, og for ham, Edelstein, gør det ingen forskel, hvordan man ærer ham."

Begge parter forstår, at det lokale, hvor de mosaiske jøder holder gudstjeneste, ikke kan bruges.

Den 18. oktober 1942 får man den første og halv-officielle anerkendelse af menigheden, idet et rum, der er indrettet til varieté og foredrag og har elektrisk lys, stilles til rådighed af ældsterådet. Og menigheden vokser. Til gudstjenesterne kommer mellem 150 og 200 mennesker; ved højtiderne flere. Det er en menighed, der består af lutheranere, medlemmer af den reformerte kirke, anglikanere, hussitter, plymouthbrødre og andre. Ikke-kristne var velkomne, men kunne ikke deltage i nadveren.

Om forholdet mellem de mosaiske og kristne jøder skriver Goldschmidt, at holdningen til dem, der var blevet døbt som børn var "neutral". Anderledes var holdningen til dem, der var døbt som voksne. Disse blev betragtet som "frafaldne, overløbere og forrædere". Det at nogen skulle have tilsluttet sig kristendommen af overbevisning og ikke af pragmatiske grunde, syntes utænkeligt. Men følgende skal også med: Nadveren, bestående af brød og the med sukker – blev også delt ud til syge kristne jøder på sygehuse og sygestuer. Herom skriver Goldschmidt: "Bortset fra nogle få upassende bemærkninger, som snart fik en formanende påtale, overværede de andre jødiske patienter det i en from stilfærdighed."

Goldschmidt skjuler ikke, at der ind imellem var vanskeligheder med det jødiske ældsteråd. Mest bemærkelsesværdige er dog følgende ord: "I tilbageblik må det indrømmes, at denne administration af, hvad der skulle være et rent jødisk samfund, der naturligvis ville se en kristen menighed som et fremmedlegeme, i det store og hele var meget imødekommende." Her et eksempel:

#### Julefejring og juletræ

Som kristen tysk jøde hører et juletræ med til fejringen af julen. Et sådant juletræ har man svært ved at få fat på. Igen med Goldschmidts ord: "Til sidst gav SS os tilladelse til at have et lille træ, som blev pyntet af kvinderne; der manglede ikke engang stearinlys, som var svære at få, men blev givet fra alle sider." Og ikke nok med det. Goldschmidt fortsætter:

"Det sidste år blev juletræet kynisk forbudt af den SS-mand, der skulle træffe afgørelsen. Men så skete der lykkeligvis det, at den jødiske administration sørgede for, at der blev lavet et kunstigt træ med påsatte grene og kulørte elektriske lys til gudstjeneste!"

"Og hvad mere er," fortsætter Goldschmidt, "administrationen, eller rettere lederen af det jødiske råd, dr. Murrelstein, arrangerede endog en festforestilling for de kristne børn med et børnekor, der sang julesange, og børn, der opførte et lille eventyrspil, og en tryllekunstner – en mand i lejren, der var blevet frataget sin profession viste sine tricks."

Om død og opstandelse i Theresienstadt, se side 6.



# VI HUSKER

Holocaust

## Død og begravelse i Theresienstadt

Kai Kjær-Hansen

For den evangeliske menighed blev det et påtrængende spørgsmål, hvordan man skulle vise sine døde den sidste ære. Et krematorium var blevet bygget, som kunne klare 200 lig om dagen. Kisterne – 40-50 eller flere – blev først stillet ud i det fri, senere i en kasemat. En rabbiner forrettede så ceremonien, hvorefter kisterne blev kørt til krematoriet.

### Døden og "Ego sum resurrectio"

At en rabbiner skulle forrette begravelse for de kristne af jødisk herkomst, var ikke uden problemer. Goldschmidt skriver:

"De kristne var tøvende over for denne begravelse efter et jødisk ritual. De forsøgte derfor at få dem adskilt fra de jødiske begravelse. Til at begynde med blev det gentagne gang hævdet, at der var tekniske vanskeligheder, men fra maj 1943 blev de afdøde kristne gjort klar til begravelsen en halv time før begravelsesceremonien; senere fik man lov til at bruge et særligt lokale til dette. Forsøgene på at udstyre dette med en vis værdighed var længe frugtesløse. Man anmodede om at måtte have et stort krucifiks og inskriptionen 'Ego sum resurrectio' – 'Jeg er opstandelsen' – men kommandanten afviste det, da man ikke kunne tillade, at kristne symboler blev offentligt stillet til skue.

Først til sidst blev lokalet bragt i passende stand og udstyret med et stort krucifiks med den inskription, lavet af en billedhugger. Det blev også muligt at have ligkærrerne og kisterne dækket med et enkelt sort klæde i stedet for et klæde med Davidsstjernen.

### Kilde:

Arthur Goldschmidt, *Geschichte der evangelischen Gemeinde Theresienstadt 1942-1945* (Tübingen, Furchen-Verlag, 1948).



## VEJEN FRA MØRKE TIL LYS //SIDE 3



han ikke." Jeg mindede hende om den forbandelse, der er knyttet til dette navn, og vi snakkede ikke mere om den sag.

### Bange for at overgive mig

Jeg havde været næsten to år i militæret, da min mor igen spurgte, om jeg ville med til en konference på det kristne center Beit Yedidia, hvor hun arbejdede. Overraskende nok sagde jeg ja. Jeg husker, at jeg sad og lyttede, mens jeg stirrede på taleren og mærkede tårerne løbe ned ad mine kinder, men jeg forstod ikke hvorfor. Jeg følte en varme strømme ind i kroppen og i hjertet. Det var en meget stærk oplevelse. Folk bad for mig, men jeg overgav mig stadigvæk ikke til Herren Yeshua. Jeg var bange for at gøre det. Men jeg begyndte at komme regelmæssigt i menigheden og lytte til prædikerne. I mit hjerte ønskede jeg at overgive

mig, men jeg bortforklarede det og sagde til mig selv: "Hvad har jeg med disse kristne at gøre? Jeg er jøde. Jeg må huske, hvor jeg kommer fra. Jeg kan ikke tillade mig at tro på denne løgn."

### En ny fred

Hver sabbat blev jeg draget som af en magnet til at gå hen og høre prædikerne. Det fascinerede mig mere og mere at møde denne mand – Yeshua.

Yom Kippur nærmede sig, og som altid gik jeg i synagogen for at bede. "Yeshua, hvis du er vejen, sandheden og livet, så beder jeg dig om at tage imod mig. Jeg har ikke meget at give dig. Jeg er bange, jeg føler, at jeg svigter mit folk og de traditioner, jeg er opvokset med, men alligevel tager jeg imod dig, for jeg ønsker mig din fred." Jeg rejste mig, forlod synagogen, gik hjem og lavede mig en kop te. Jeg mærkede, at noget blev forandret inden i mig. Jeg følte mig ikke skyldig over at drikke teen, selv om jeg siden jeg var ni år gammel, altid havde fastet og afholdt mig fra både mad og drikke på Yom Kippur for at få syndsforladelse. Nu havde jeg denne stille og uendelige fred. Jeg vidste, at min

rejse med Herren Yeshua kun lige akkurat var begyndt.

### Tiltrukket af korset

Min familie godtog ikke, at jeg var kommet til tro. Hjemme tog spændingerne til. Min far gav min mor skylden for dette.

Efter mange vanskelige år forstod jeg, at det var ham, som havde udvalgt mig og ikke omvendt. Korset havde tiltrukket mig med stor styrke, og jeg besluttede, at jeg med glæde ville bære hans vanære. Langsomt, men sikkert begyndte Gud at rense mig for frygten for det okkulte.

Fire år senere giftede jeg mig med en troende mand, min anden store kærlighed. Ved Guds nåde har vi fået tre gaver. Mine tre børn elsker Herren. Hele min længsel og mit ønske er fortsat at vokse i tro, i guds frygt og kundskab om ham og proklamere sandheden for alle – særlig mit folk Israel.

Fra Misjonsblad for Israel, april 2011

**imt**  
Indre Missions Tidende

Prøv Indre Missions Tidende gratis i fire uger

Interviews Ugens prædiken Meninger Korte nyheder

Kontakt IMT tlf.: 82 27 13 35 eller lng@imt.dk



### ISRAEL:

Familietur	27.6.-6.7.
Rundrejse med Samaria	26.9.-6.10.
Rundrejse med Sinaj og Jordan	30.9.-12.10.
Under løvhyttefesten	14.-23.10.
Tema: NTs jødiske rødder	21.-31.10.
Klassisk rundrejse	31.10.-9.11.
Julerejse	21.-28.12.

### ANDRE BIBELSK REJSEMÅL:

Patmos: Bibel- og badeferie	4.-11.9.
Grækenland: I Paulus' fodspor	25.9.-3.10.
Tyrkiet: I Paulus' fodspor	24.9.-3.10.
Iran: Rundrejse	5.-19.10.
Egypten m. Nilkrydstogt og Sinaj	12.-22.10.
Egypten, Bibel- og badeferie	5.-12.11.

tlf. 75 92 20 22 - fxr@felixrejser.dk

**felix**  
rejser.dk

## HOLMSBORG BIBELCAMPING

Igen i år deltager Israelsmissionens formand, Kai Kjær-Hansen, generalsekretær Bodil F. Skjøtt og ungdomssekretær Peter W. Madsen – samt deres ægtefæller – på Holmsborg Bibelcamping fra den 22. til 30. juli.



Program og bestilling af værelser:  
[www.holmsborgbibelcamping.kfum-kfuk.dk](http://www.holmsborgbibelcamping.kfum-kfuk.dk)

**lm**  
LUTHERSK MISSION

Tegn abonnement på **Tro & Mission**

Læs mere på [www.dlm.dk/tro-og-mission](http://www.dlm.dk/tro-og-mission)

Kontakt 48 20 76 80 eller tm@dml.dk

tro & mission  
inspiration | nærvær | holdning

## CAPE TOWN ERKLÆRINGEN PÅ DANSK

Fra Lausanne-bevægelsens kongres i Cape Town 2010 lød et stærkt kald til fortsat mission, også jødemission. Hele erklæringen fra Cape Town findes nu i dansk oversættelsen.

Den er velegnet til studiebrug og koster kun kr. 25 per styk + forsendelse. Ved bestilling af 10 styk får man den tiende gratis

Bestilling hos Lohse, tlf. 7593 4455 eller [www.lohse.dk](http://www.lohse.dk)



**Israel** – en rejse til verdens navle

Besøg Det Hellige Land på den mest behagelige måde – lad Unitas Rejser arrangere din rejse og flyv med Cimber Sterling direkte fra Danmark til Tel Aviv. Lettere kan det ikke gøres!

Oplev Betlehem og Jerusalem med Tempelpladsen, Via Dolorosa og Grædemuren. Genezareth sø, Det Døde Hav, Golanhøjderne...

**Med dansk rejseleder i efteråret**

**07. sep.** Mogens Hansen (Kristeligt Dagblad læserrejse) **kr. 14.995**

**24. okt.** Birgitte Thyssen og Poul Møller Petersen **kr. 12.995**

**26. okt.** Finn Bergerud Bye **Inkl. Jordan kr. 16.695**

Læs mere på [www.unitasrejser.dk](http://www.unitasrejser.dk) - ring for specialprogram

Unitas Rejser er for både krop og sjæl. Vi tilbyder rejser, hvor oplevelsen af kultur, kirke og historie er i højsædet. Rejs med dansk rejseleder, hvor alt er tilrettelagt, eller rejs på egen hånd, hvor du selv sætter programmet.

**Unitas** Rejser  
Mere end rejser



## Postkort fra Israel

# Udfordrende arbejde - der kræver men giver igen

Hilsen fra en volontør

### Første arbejdsdag

Så blev det mandag den 21. marts og mine to fridage var ovre. Jeg havde selvfølgelig gjort mig en masse tanker om arbejdet, og jeg var da også en smule nervøs. Heldigvis er alle meget søde og hjælpsomme her på St. Louis og arbejdet i sig selv er ikke så hårdt. Det er hårdt at se folk, som er så syge, men at vide, at man er med til at gøre deres sidste tid bare en smule bedre, opvejer alverdens bleskift. Arbejdet består både af morgen, middag, aften og nattevagter, og der er forskellige opgaver til hver vagt. Men overordnet set er det volontørernes opgave at skifte ble, vende og løfte patienterne og sørge for, at de spiser. Det er et udfordrende arbejde, men det giver mindst ligeså meget tilbage, som det nu engang måtte kræve.

### Tragedie d. 23. marts:

I dag sprang der en bombe i Jerusalem. Det skete tæt ved den jødiske busstation i Vestjerusalem. Bomben var tilsyneladende gemt i en taske og placeret ved siden af en af busserne. Ifølge nyhederne



Arild og nogle internationale venner på sightseeing

døde en 60-årig kvinde, mens 39 andre blev såret. Jeg var på arbejde, da det skete, og det var først, da ambulancerne kom kørende, at vi opdagede det. Det er den første bombe, der er sprunget i Jerusalem i fire år. Jeg håber ikke, at der sker mere.

Mange hilsener fra  
Arild Hagensen



ARILD ER UDSENDT AF ISRAELSMISSIONENS UNGE SOM MEET THE PEOPLE-VOLONTØR I ET HALVT ÅR. DU KAN LÆSE MERE FRA ARILDS LIV SOM VOLONTØR INDE PÅ WWW.UNG.ISRAEL.DK - FIND OGSÅ OPLYSNINGER OM VOLONTØR-PROGRAMMET MEET THE PEOPLE DÉR.

VI HAR ÅBENT FOR VOLONTØRER I EFTERÅRET 2011 OG FORÅRET 2012.

## IDENTITET SOM TROENDE?

På Holmsborg Bibelcamping 2011 d. 23-30. juli vil vi som Israelsmissionens Unge i Danmark føre alle unge voksne gennem en uge, der vil udfordre og interessere dig med sjov, undervisning, bibelstudie, debat og konkurrencer.

Der vil være en særlig fokus på unge mellem 17 og 25 år, men er du yngre eller ældre så er du velkommen. Israelsmissionens Unge har lavet et program, der generelt udfordrer deltagerne i spørgsmålet om "Identitet - hvem tror du at du er?" og dagene indeholder overskifter som "Hvem er du som.. stærk/beskyttet/smuk/rig?" og disse spørgsmål vil vi dykke ned i gennem Bibelen, vandreture, bål, sponsorbøl og meget andet. Tilmeld dig IU's Sommerlejr via Facebook-eventet "IU's Sommerlejr: Unge Voksne.." senest d. 15. juni 2011.  
P.S.: Præstefamilien fra Jerusalem besøger os tre dage.

Af tidligere Meet The People-volontør 2010, Astrid Lund-Pedersen



## IDENTITET I ET KRISTENT FÆLLESSKAB

På lejr med IU -  
altid en hyggelig  
og uforglemmelig  
oplevelse!

Man skaber sin identitet ved at se sig selv i samspil med andre, og man lærer meget om sig selv i sin håndtering af situationer på udebane. Jeg har været Meet the People-volontør i Jerusalem på en jødisk institution udsendt af en kristen organisation, men jeg kommer ikke selv fra en religiøs familie eller omgangskreds, hvilket gjorde Israel til en meget speciel oplevelse for mig.

Selvom jeg var i et land blandt jøder og muslimer, var det kristendommen, som jeg fandt mest interessant.

Som mange andre danskere har jeg haft fordomme om Indre Missions holdninger, og jeg har ikke kunnet forstå tankegangen om afholdenhed fra det, som jeg ser som nogle af livets

store glæder. Men jeg så mit ophold i Israel som en kærtkommen udfordring til mig selv og mine fordomme, og jeg valgte at tage af sted med åbent sind. Og et åbent sind var det, som jeg blev mødt med.

### Kirke behøver ikke være kedeligt

Jeg mødte mange dejlige mennesker, som jeg har lært

ufatteligt meget af. Jeg har lært, at Indre Mission slet ikke er så højtideligt som antaget, og jeg har lært, at de unge er unge lige som jeg selv. Og jeg oplevede, at kirke slet ikke behøver at være kedeligt.

Jeg mødte et stort fællesskab, som var åbent for alle. Også for en som mig, der var anderledes og havde andre livsanskuelser.

Efter 6 måneder i Jerusalem har jeg fået en stærkere ide om, hvem jeg er, og hvad jeg står for. Jeg er ikke blevet mere religiøs, men jeg har stadig et stærkt bånd til mine kristne venner, og jeg tager indimellem med dem i kirke.

At være volontør har været med til gøre mig til den, jeg er i dag.



[www.ung.israel.dk](http://www.ung.israel.dk)

## KORT NYT - NEWS FROM IU

### BLIV MEDLEM OG VIND..!

Udfyld et indmeldeskort, eller gør det på hjemmesiden [www.ung.israel.dk](http://www.ung.israel.dk) hvorefter du som medlem af IU betaler et kontingent på 75 kroner om året. Blandt alle nye medlemmer i 2011 trækkes der lod om bl.a. en rejse til Israel (værdi 2000 kr.), musical-filmen "West Bank Story" og 2 biografbilletter. Går du selv ud og finder 7 nye medlemmer til Israelsmissionens Unge i 2011, får du automatisk efterårslejren

Fall Fuel 2011 gratis samt musical-filmen "West Bank Story". Lodtrækningen blandt de nye medlemmer sker d. 15. december 2011. Fortæl gerne de potentielle medlemmer om Israelsmissionens Unges vision og mission (find vores statements på nettet).

### JERUSALEM TIL EFTERÅRET?

Vil du rejse i et halvt år, arbejde som frivillig blandt jøder og palæstinensere og have base i et dansk kristent fællesskab, så kontakt Lise S. på 2674 4229 eller via mail: [iu@israel.dk](mailto:iu@israel.dk). Der er pladser på MTP-efterårsholdet 2011.

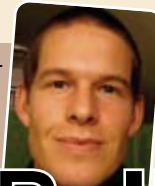






# IDENTITET: OFFER, SKYLDIG ELLER JESUS

Jakob Højlund, volontør  
ved Immanuelkirken i  
Jaffo, Tel Aviv



Jeg sidder og læser en bog af den sekulære jøde, Rich Cohen, *Israel Is Real*. I bogen bruger han noget spalteplads på det, han kalder Holocaust-teologi. Hermed menes, at jøderne er hjælpeløse og lidende. De er forhadte blandt alle verdens folkeslag, ja ligefrem udsatte for ønsket om udslettelse.

Cohen skriver videre, at denne tankegang bl.a. fastholdes af Holocaust-museet i Jerusalem og jødiske gymnasieelevers studieture til kz-lejrene (Ifølge Cohen er turene egentlig ikke studieture, men derimod forsøg på at forankre de kommende generationer i Holocaust-teologien). Resultat: Jøderne er ofre. Og dermed er de også uskyldige. Deres ulykker og lidelser skyldes "de andre", som er ude efter dem.

Man kan sidde og ryste lidt på hovedet af en sådan offertankegang – om end der selvfølgelig er noget

sandt i den. Men det bliver alligevel for meget, for meget offeridentitet og klynkeri.

## Vi er ikke bedre selv

Den danske historiker, Henrik Jensen, beder os dog om at holde inde med en sådan dom. Vi er nemlig ikke bedre i Danmark. I *Ofrets Århundrede* redegør han for, hvordan det vestlige menneske siden 1. Verdenskrig, mere og mere har set sig selv som uskyldigt offer for "systemet" og "de andre". Vores offeridentitet har iklædt sig andre former end den israelske, men kernen er den samme.

Heroverfor står Bibelen i skærende kontrast: Mennesket er ikke offer, men skyldig. David skriver i Salme 51, at vi alle har været i synd og skyld siden vores undfangelse. David stopper dog ikke her; han beder Gud om at rense ham for synd og give ham et nyt hjerte. David ønsker altså et nyt indhold, en ny identitet så at sige, men erkender sin egen magtesløshed i et sådant foretagende – det er derfor, han vender sig til Gud. Og Gud svarede ved at ofre sig. Han blev offer for os. Dét

er det nye indhold, vores nye identitet: Jesus.

På grund af ham behøver den kristne hverken have offer- eller skyldsidentitet, for ofre er vi ikke, og skylden er betalt. Vores identitet har vi derimod i Jesus. Han er det nye indhold i os. Han ligefrem lever i os (Gal 2,20).

Og som sådan lever og møder vi verden og dens forskellige udfordringer: med Jesus for øje, fordi han er den, der virker i os (Fil 2,13).

## Hvorfor egentlig...?

Hvis du har været en tur i Israel og har gået en tur ned ad Ben Yehuda, så har du helt sikkert set boder med jøder, der tilbyder mænd at få bundet en rem om hovedet og armen. Men hvad gør den egentlig godt for?

...gå med tefillin?



Tefillin er to bokse som indeholder et stykke pergament, hvorpå Shema-bønnen fra 5 Mos 6,4-9; 11,13-21; 4 Mos 15,37-41 er nedskrevet. På boksen er der påsat en læderstrop, så den kan bindes om henholdsvis armen og hovedet. Remmen om hovedet symboliserer intellektuel loyalitet og er derfor placeret ud for hjernen.

Remmen om armen er en påmindelse om at tjene Gud med hele ens styrke og sidder af samme årsag ud for hjertet. Tilsammen er de et stærkt tegn på tro og hengivenhed.

Anvendelsen af en tefillin stammer fra Bibelen. Der er fire referencer i Bibelen (2 Mos 13,9; 13,16; 5 Mos 6,8; 11,18), der bruges som forklaring; "Du skal have det som et tegn på din

hånd og som et erindringsmærke på din pande, for at Herrens lov må være på dine læber" (2 Mos 13,9).

Derfor er alle religiøse jødiske mænd efter deres Bar Mitzvah (jødisk konfirmation) forpligtet til at iføre sig tefillin hver morgen. En tefillin er altså anvendt af jøder for at minde sig selv

og hinanden om at adlyde Gud og hans bud og som en påmindelse om, at han reddede dem fra slaveriet i Egypten og ledte dem til det lovede land.

Af Maria Mark  
Hansen, medlem af  
IU's Landsbestyrelse



**MISSION-NET**

## Transforming our World

### Missions-konference i Tyskland nytåret 2011-2012

Mission-net er en evangelikal konference, der ønsker at udruste unge til mission i verden.  
Se mere på [www.mission-net.org](http://www.mission-net.org).  
IU ønsker at støtte konferencen. Vil du med?

## Brug IU's nye Bedefolder 2011

Download IU's ny bedefolder 2011 fra vores hjemmeside. Den fører dig gennem en uge med personlig bøn, bøn for arbejdet og bøn for medarbejderne. Vi vil mission-tak for din forbøn!

## NYTTIGE INFORMATIONER



**Israelsmissionens Unge**  
Ydre Missions Hus / Nørregade 14  
6070 Christiansfeld

Tlf. 7456 2233 / <http://ung.israel.dk>

**Ungdomssekretær** Peter Madsen (Ansv. redaktør s. 7-8)  
[UNGE@israel.dk](mailto:UNGE@israel.dk) / Tlf. 3029 2075

**Volontørkoordinator** Lise Søndergaard / [IU@israel.dk](mailto:IU@israel.dk)  
**Personlig assistent** Tobias N. Olesen / [PA@israel.dk](mailto:PA@israel.dk)  
**IU-formand:** Peter Bach Nikolajsen  
[peterbach30@hotmail.com](mailto:peterbach30@hotmail.com)

**Eventkoordinator:** Peder Ravn / [EVENT@israel.dk](mailto:EVENT@israel.dk)

**Projekter:** ✨ Meet The People / ✨ Musalaha  
✨ Studenterarbejde i KFS/IFES / ✨ Jews For Jesus

**Giv en gave til IU** på konto: 9743 0016529907